

MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

NACRT

**PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O UREDU
ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE I ORGANIZIRANOG KRIMINALITETA
S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA**

Zagreb, travanj 2011.

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovoga Zakona sadržana je u odredbama članka 2. stavka 4. alineje 1. Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 41/01 – pročišćeni tekst, 55/01, 76/10 i 85/10 – pročišćeni tekst).

II OCJENA STANJA, OSNOVNA PITANJA KOJA TREBA UREDITI ZAKONOM I POSLJEDICE DONOŠENJA ZAKONA

Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta donesen je 2009. godine te je nakon toga mijenjan u 2010. godini. Razlozi za ovu izmjenu i dopunu Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta proizlaze iz potrebe ispunjavanja mjerila za zatvaranja Poglavlja 23. Pravosuđe i temeljna prava.

Naime, jedna od primjedbi Misije neovisnih stručnjaka Europske Komisije u vezi rada Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (u daljnjem tekstu: Ured) bila je veliki broj odbačaja kaznenih prijava. Državno odvjetništvo Republike Hrvatske napravilo je analizu odbačaja iz nadležnosti Ureda i nakon toga može se reći kako sam broj odbačaja više nije sporan. Sporna je ostala i unesena je u mjerila za zatvaranja Poglavlja 23. preporuka o kontroli odbačaja kaznenih prijava.

Po mišljenju stručnjaka sporno je to što u slučaju odbačaja kaznenih prijava za korupciju i organizirani kriminalitet nije osigurana kontrola odluka Ureda kada nema oštećenika. Kako je to jedno od podmjerila u mjerilu broj 5. (suzbijanje korupcije), a za zatvaranje Poglavlja 23. – Pravosuđe i temeljna prava, to je nužno izmijeniti i dopuniti postojeće zakonsko rješenje kako bi bilo ispunjeno ovo mjerilo.

Prema preporuci trebalo bi osigurati „učinkovitu kontrolu odbačaja kaznenih prijava“. Takva kontrola postoji u onim slučajevima u kojima postoji oštećenik, koji je dobio pouku o pravu na preuzimanje progona. Međutim, u onim slučajevima kada nema oštećenika, već samo postoji osoba koja je podnijela kaznenu prijavu ili se radi o slučajevima kada nije podnesena kaznena prijava već je Ured sam na osnovu svojih ovlasti odlučio pokrenuti postupak upisom prijave u upisnik kaznenih prijava, takve kontrole nema i nužno ju je osigurati. Predloženim rješenjem osigurana je potpuna transparentnost u odlučivanju o odbačaju kaznene prijave iz nadležnosti Ureda, putem Kolegija Ureda u prvom stupnju odnosno Odjela za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske u drugom stupnju.

Ujedno se prema mišljenju stručnjaka traži da u slučaju odbačaja kaznene prijave, za razliku od sadašnjeg rješenja po kojem kazneni progon oštećenik može nastaviti pred sudom koji bi bio redovno nadležan, i dalje trebaju biti nadležna četiri „uskočka“ suda kada progon nastavlja oštećenik kao tužitelj.

Daljnjom izmjenom, a s ciljem suzbijanja korupcije na lokalnoj razini, omogućava se delegacija predmeta iz nadležnosti Ureda na drugi stvarno nadležan sud kada je to primjereno okolnostima kaznenog djela i potrebama vođenja postupka.

III. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

IV. PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Osnova za donošenje ovog Zakona po hitnom postupku nalazi se u članku 159. Poslovnika Hrvatskog sabora, jer postoje osobito opravdani državni razlozi s obzirom na činjenicu da je predložena izmjena jedan od uvjeta za zatvaranje pregovora u poglavlju 23. Pravosuđe i temeljna prava.

V. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA O IZMJENI I DOPUNAMA ZAKONA O UREDU ZA SUZBIJANJU KORUPCIJE I ORGANIZIRANOG KRIMINALITETA S KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA

Članak 1.

U Zakonu o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta („Narodne novine“, br. 76/09 i 116/10) iza članka 28. dodaju se članci 28.a do 28.e koji glase:

„Članak 28.a

(1) Ako je Ravnatelj ili zamjenik Ravnatelja odbacio kaznenu prijavu jer nema osnova za progon za kazneno djelo iz članka 21. ovog Zakona ili kad utvrdi da nema osnova za progon protiv neke od prijavljenih osoba iz te prijave, a kaznenim djelom nije oštećena niti jedna osoba i stoga nije dana uputa oštećeniku (članak 55. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku), dužan je uz dostavu rješenja o odbačaju uputiti podnositelja prijave da može u roku od petnaest dana od dana primitka rješenja podnijeti prigovor Kolegiju Ureda.

(2) Po primitku prigovora Kolegij Ureda određuje izvjestitelja iz reda zamjenika Ravnatelja. Izvjestitelj ne može biti zamjenik Ravnatelja koji je donio rješenje o odbačaju kaznene prijave. Izvjestitelj je dužan proučiti predmet u roku od petnaest dana i po proteku tog roka odredit će se dan i sat sjednice Kolegija.

(3) Sjednica Kolegija započinje izlaganjem zamjenika Ravnatelja koji je određen za izvjestitelja. Nakon rasprave odluku o osnovanosti odbačaja kaznene prijave Kolegij donosi natpolovičnom većinom glasova svih članova Kolegija.

(4) Ako Kolegij Ureda svojom odlukom utvrdi da je prigovor osnovan, Ravnatelj ili zamjenik Ravnatelja koji je donio rješenje o odbačaju dužan je nastaviti postupak sukladno obrazloženoj odluci Kolegija.

(5) Ako Kolegij Ureda svojom odlukom utvrdi da je prigovor neosnovan, zamjenik Ravnatelja koji je određen za izvjestitelja donijet će obrazloženu odluku kojom se prigovor odbija i u roku od osam dana o tome izvijestiti podnositelja prigovora i uputiti ga da može u roku od petnaest dana od dana primitka odluke podnijeti Odjelu za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske prigovor protiv odluke Kolegija Ureda.

Članak 28.b

(1) U prigovoru protiv odluke Kolegija Ureda podnositelj mora navesti iz kojih razloga smatra da je odluka Kolegija Ureda neosnovana, te navesti podatke i činjenice na kojima se prigovor temelji.

(2) Nakon primitka prigovora Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske zatražit će predmet od Ureda koji mu ga je dužan dostaviti u roku od osam dana. Po primitku predmeta Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske može zatražiti od zamjenika Ravnatelja koji je bio određen za izvjestitelja provođenje pojedinih dokaznih radnji.

Članak 28.c

(1) Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske odbacit će rješenjem prigovor kao nepravovremen ako se utvrdi da je podnesen nakon roka za podnošenje. Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske odbacit će rješenjem prigovor kao nedopušten ako se utvrdi da je prigovor podnijela osoba koja nije ovlaštena na podnošenje prigovora.

(2) Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske odbit će prigovor kao neosnovan ako utvrdi da je odluka Kolegija Ureda osnovana.

(3) Ako Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske utvrdi da je prigovor osnovan, naložit će Uredu provođenje istrage ili podizanje neposredne optužnice.

Članak 28.d

(1) Ako Ravnatelj ili zamjenik Ravnatelja smatra da je potrebno donijeti odluku o odbačaju kaznene prijave u predmetu u kojem mu nije podnesena kaznena prijava iz razloga što nema osnova za progon za kazneno djelo iz članka 21. ovog Zakona ili smatra da nema osnova za progon protiv neke od osoba iz tog predmeta, a kaznenim djelom nije oštećena niti jedna osoba i stoga nije dana uputa oštećeniku (članak 55. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku), dužan je uz dostavu nacrt rješenja o odbačaju zatražiti odobrenje Kolegija Ureda.

(2) Po primitku nacrt rješenja o odbačaju Kolegij Ureda određuje izvjestitelja iz reda zamjenika Ravnatelja. Izvjestitelj ne može biti zamjenik Ravnatelja koji postupa u predmetu. Izvjestitelj je dužan proučiti predmet u roku od petnaest dana i po proteku tog roka odredit će se dan i sat sjednice Kolegija.

(3) Sjednica Kolegija započinje izlaganjem zamjenika Ravnatelja koji je određen za izvjestitelja. Nakon rasprave odluku o osnovanosti odbačaja kaznene prijave Kolegij donosi natpolovičnom većinom glasova svih članova.

(4) Ako Kolegij Ureda svojom odlukom utvrdi da nacrt rješenja o odbačaju nije osnovan, Ravnatelj ili zamjenik Ravnatelja koji je zadužen predmetom nastaviti će postupak.

(5) Ako Kolegij Ureda svojom odlukom utvrdi da je nacrt rješenja o odbačaju osnovan dostavit će predmet zajedno sa svojom odlukom Odjelu za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Članak 28.e

(1) Po primitku predmeta i odluke Kolegija Ureda iz članka 28.d stavak 6. ovog Zakona Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske može zatražiti od zamjenika Ravnatelja koji je bio određen za izvjestitelja provođenje pojedinih dokaznih radnji.

(2) Ako Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske utvrdi da je odluka Kolegija Ureda osnovana, obavijestit će o tome Ured koji će nakon primitka obavijesti rješenje o odbačaju kaznene prijave upisati u upisnik kaznenih prijava.

(3) Ako Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske utvrdi da je odluka Kolegija Ureda neosnovana, naložit će Uredu provođenje istrage ili podizanje neposredne optužnice.

Članak 2.

Članak 31. mijenja se i glasi:

„Članak 31.

(1) Za predmete kaznenih djela iz članka 21. ovoga Zakona u kojima je tužitelj Ured stvarno i mjesno su nadležni županijski sudovi u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu, osim ako ovim Zakonom nije propisano drugačije.

(2) Županijski sud u Osijeku nadležan je i za područja županijskih sudova u Požegi, Slavonskom Brodu, Virovitici i Vukovaru. Županijski sud u Rijeci nadležan je i za područja županijskih sudova u Gospiću i Puli. Županijski sud u Splitu nadležan je i za područja županijskih sudova u Dubrovniku, Šibeniku i Zadru. Županijski sud u Zagrebu nadležan je i za područja županijskih sudova u Bjelovaru, Čakovcu, Koprivnici, Karlovcu, Sisku, Varaždinu, Velikoj Gorici i Zlataru.

(3) Sud iz stavka 1. ovoga članka nadležan je za suđenje u slučaju sudioništva u kaznenom djelu iz članka 21. ovoga Zakona, kao i u slučaju stjecaja s drugim kaznenim djelom.

(4) Sud iz stavka 1. ovog članka nadležan je i u slučaju preuzimanja progona od strane oštećenika kao tužitelja.

(5) Glavni državni odvjetnik može, uz suglasnost predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske, pokrenuti postupak pred sudom iz stavka 1. koji nije mjesno nadležan prema odredbi stavka 2. ovog članka. Predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske dat će takvu suglasnost kada je to primjereno okolnostima kaznenog djela i potrebama vođenja postupka.

(6) Ako je više osoba optuženo za više kaznenih djela iz članka 21. ovoga Zakona i drugih kaznenih djela, a između počinitelja kaznenih djela postoji međusobna veza, provest će se jedinstveni postupak pred sudom iz stavka 1. ovoga članka.“

Članak 3.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u „Narodnim novinama“.

VI. OBRAZLOŽENJE

Članak 1.

Člancima 28.a do 28.c regulira se postupak u slučaju odbačaja kaznene prijave koja je podnesena Uredu, onda kada nema oštećenika i kada prijava nije odbačena iz razloga svrhovitosti (čl. 521. i 522. Zakona o kaznenom postupku). Naime, sukladno predloženom članku 28.a, u navedenom slučaju, podnositelj kaznene prijave ima pravo podnijeti prigovor Kolegiju Ureda u roku od 15 dana od primitka rješenja o odbačaju kaznene prijave. Kolegij Ureda može usvojiti prigovor u kojem slučaju se mora pokrenuti postupak ili donijeti obrazloženo rješenje kojim se prigovor odbija i u roku od osam dana o tome izvijestiti podnositelja prigovora i uputiti ga da može u roku od 15 dana od dana primitka rješenja podnijeti Odjelu za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske zahtjev za odlučivanje o osnovanosti odluke Kolegija Ureda. Ukoliko podnositelj prijave podnese prigovor protiv odluke Kolegija Odjelu za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, Odjel može prije odluke zatražiti od izvjestitelja provođenje pojedinih dokaznih radnji i nakon toga ukoliko ocijeni da je zahtjev osnovan naložit će Uredu provođenje istrage ili podizanje neposredne optužnice. Na ovaj način je osigurana kontrola odbačaja kaznene prijave u kaznenim djelima iz nadležnosti Ureda, kada nema oštećenika, a prijava je podnesena od strane bilo koje pravne ili fizičke osobe.

Člancima 28.d do 28.e regulira se postupak u slučaju kada nije podnesena kaznena prijava već je Ured sam na osnovu svojih ovlasti odlučio pokrenuti postupak upisom prijave u upisnik kaznenih prijava. U ovom slučaju odbačaj kaznene prijave u upisnik kaznenih prijava može se upisati tek nakon što je odluku o osnovanosti odbačaja donio Kolegij Ureda i potvrdio ju Odjel za nadzor Državnog odvjetništva Republike Hrvatske.

Navedenim člancima osigurana je potpuna transparentnost u odlučivanju o odbačaju kaznene prijave iz nadležnosti Ureda.

Članak 2.

Ovim člankom izmijenjen je članak 31. na način da je dodan novi stavak 4. iz kojeg proizlazi da su četiri „uskočka“ suda nadležna i kada oštećenik nastavlja progon kao tužitelj nakon što je Ured odbacio kaznenu prijavu. Naime, prema sadašnjem rješenju, u slučaju odbačaja kaznene prijave, oštećenik može nastaviti postupak pred sudom koji bi bio redovno nadležan.

Novi stavak 5. daje mogućnost delegiranja predmeta iz nadležnosti Ureda Glavnom državnom odvjetniku uz suglasnost predsjednika Vrhovnog suda RH. Ova odredba je dodana iz razloga što je ponekad, u složenim predmetima iz nadležnosti četiri „uskočka“ suda, radi zadržavanja tajnosti postupka i osiguranja neometanog provođenja dokaznih i posebnih dokaznih radnji, a koje nije moguće osigurati pred mjesno nadležnim sudom, potrebno te radnje provesti pred drugim stvarno nadležnim sudom. Primjerice, kad se provode posebne dokazne radnje u ovakvim slučajevima dosadašnja iskustva pokazuju kako u provođenju tih radnji sudjeluje veliki broj osoba i često u osjetljivim slučajevima dolazi do njihovog otkrivanja. Premještanjem na drugi sud to je moguće izbjeći. Odredba je uređena na sličan način kao u članku 12. Zakona o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progonu za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava („Narodne novine“, br. 175/03.) gdje se pokazala korisnom i učinkovitom. Nadalje, jedan od prioriteta u pogledu suzbijanja korupcije je suzbijanje korupcije na lokalnoj razini, a kako bi bili uspješni na tom području nužno je u nekim slučajevima izmjestiti predmet iz sredine koja je mjesno nadležna na drugu sredinu.

Članak 3.

Određuje stupanje na snagu ovog Zakona.

VII. TEKST ODREĐABA VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU I DOPUNJUJU

Članak 31.

(1) Za predmete kaznenih djela iz članka 21. ovoga Zakona u kojima je tužitelj Ured stvarno i mjesno su nadležni županijski sudovi u Osijeku, Rijeci, Splitu i Zagrebu, osim ako ovim Zakonom nije propisano drugačije.

(2) Županijski sud u Osijeku nadležan je i za područja županijskih sudova u Požegi, Slavonskom Brodu, Virovitici i Vukovaru. Županijski sud u Rijeci nadležan je i za područja županijskih sudova u Gospiću i Puli. Županijski sud u Splitu nadležan je i za područja županijskih sudova u Dubrovniku, Šibeniku i Zadru. Županijski sud u Zagrebu nadležan je i za područja županijskih sudova u Bjelovaru, Čakovcu, Koprivnici, Karlovcu, Sisku, Varaždinu, Velikoj Gorici i Zlataru.

(3) Sud iz stavka 1. ovoga članka nadležan je za suđenje u slučaju sudioništva u kaznenom djelu iz članka 21. ovoga Zakona, kao i u slučaju stjecaja s drugim kaznenim djelom.

(4) Ako je više osoba optuženo za više kaznenih djela iz članka 21. ovoga Zakona i drugih kaznenih djela, a između počinitelja kaznenih djela postoji međusobna veza, provest će se jedinstveni postupak pred sudom iz stavka 1. ovoga članka.